

سازش و بایدار ساز اشغال

در موسسات کوچک و متوسط

مهندس سید حسن هفده تن

قسمت هفتم

کشورها فقط تا رده وزراء گزینش ها سیاسی است و در رتبه‌های بعدی علیرغم تقسیم کرسی‌های مجالس قانونگذاری بین نمایندگان احزاب سیاسی، انتخاب مدیران اجرایی کشور بی اعتنا به گرایش‌های سیاسی آنها فقط براساس شایستگی حرفه‌ای انتصاب می‌شوند.

سفارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران در سایر کشورها مشروط به داشتن بخش‌های اقتصادی کارآمد، کارشناسان اقتصادی برجسته و آشنا به اقتصاد جهان و در راس آن سفراء برجسته اقتصادی با تعمیق و تحکیم روابط سیاسی کشور با سایر کشورها ظرفیت‌های ارزشمند جدیدی را به روی کشور خواهند گشود. توسعه صادرات هر کشور و ارائه ترازنامه‌های موفق در عرصه مبادلات بازرگانی و تجاری خارجی، تا اندازه‌ای منوط به حضور سفراء پر تلاش و مجرب در راس نمایندگی‌های سیاسی هر کشور است. چنانچه سفراء کشور بر اساس شایستگی‌های علمی و سوابق ارزشمند اجرایی در زمینه تجارت و اقتصاد و نیز صاحب نظر بودن در مسائل و تئوریهای اقتصادی به صورت فرا وزارتخانه‌های و با دقت خاصی از بین نخبگان مجرب اقتصادی کشور انتخاب و منصوب شوند، بدون تردید تحولی چشمگیر در عرصه مبادلات اقتصادی و تجاری کشور ایجاد خواهند نمود که نقشی محوری در بزرگ سازی اقتصاد کشور و فعلیت بخشیدن به پتانسیل‌های نهفته اقتصادی کشور ایفا خواهد نمود.

کمینه کردن موانع دولتی

۱- حذف مالیات‌ها و عوارض

- سیاست‌های نامناسب مالیاتی و گمرکی موجب کاهش تدریجی انگیزه سرمایه‌گذاری در بخشهای تولید، گرایش و فرار سرمایه‌ها به سمت خدمات سیاه و غیر مولد خواهد شد.
- سیاست‌های نامناسب مالیاتی و گمرکی زمینه‌ساز بروز مفاسد اداری و ارتشاء و مالا کاهش اعتماد مردم به مسئولین دولتی را در پی خواهد داشت.
- سیاست‌های نامناسب مالیاتی و گمرکی موجب طولانی شدن پروسه ترخیص کالا و یا مواد اولیه خواهد گردید.
- طولانی شدن پروسه ترخیص کالا موجب اختلال در سیستم عرضه و تقاضای کالا خواهد شد که این امر تیمات وخیم تری همچون احتکار و گران شدن قیمت‌ها را به دنبال خواهد داشت.
- ترخیص طولانی مدت مواد اولیه نیز با ایجاد اختلال در سیستم تولید، ضمن افزایش قیمت تمام شده محصولات کارخانجات، مشکلات مالی و نقدینگی

وجود انرژی سرشار و ارزان شامل گاز، برق، دسترسی ارزان و سهل الوصول به چرخه کاملی از مواد خام و اولیه ارزان قیمت، وجود نیروی کار فنی ساده و ماهر با دستمزدهای بسیار پایین در مقایسه با کشورهای اروپایی، تنوع آب و هوایی و چهار فصل بودن مناطق مختلف کشور، فرهنگ بالا و مهمان‌نوازی ایرانیان استعداد و خلاقیت‌های حرفه‌ای و در صد بسیار بالای نیروی کار تحصیل کرده در مجموع به آنچنان سرمایه ارزشمندی برای آتیه کشور تبدیل شده که از برآیند آنها براحتی می‌توان همانند مغناطیسی برای انتقال صنایع اقماری واحدهای بزرگ و غول پیکر صنعتی در کشورهای عمده صنعتی که به دلیل بالا بودن هزینه نیروی کار و انرژی چرخه تولید آنها در کشورهای مادر مقرون به صرفه اقتصادی نیست، بهره برد. هر چند که کشور چین در مقایسه با مزیت‌های ایران در رتبه بسیار پایین‌تر قرار دارد، لیکن به دو دلیل عمده یکی نیروی کار ارزان قیمت و دیگری تامین امنیت کامل سرمایه‌گذاران خارجی توانسته است بخش قابل توجهی از صنایع اقماری کشورهای اروپایی را به کشور خود انتقال دهد. جمهوری اسلامی ایران در عرصه‌های بسیاری از جمله قطعه سازی از آن چنان ظرفیتهای علمی و حرفه‌ای در طول دو دهه گذشته برخوردار گردیده است که به راحتی می‌تواند بسیاری از صنایع کوچک و متوسط ایران را حول صنایع عظیم خودرو سازی جهان همچون بنز به گردش درآورد.

۳-۱- انتصاب مدیریت‌های کارآمد سیاسی-اقتصادی در راس سفارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران

برنامه‌های عدالت محور، انسان محور و اشتغال محور دولت حتی در صورت تامین اعتبارات لازم و عدم مواجهه با مشکلات مالی، فقط با محوریت مدیران کارآمد اقتصادی و اجرایی قابل تحقق خواهد بود. عملکرد مدیران ناکارآمد در عرصه‌های اجرایی در کوتاه مدت قابل رویت نبوده و همانند موربانه بدور از نظاره ظاهری از درون تار و پود اقتصاد کشور را تدریجاً خورده و تنها آن زمان که سقف اقتصاد منطقه‌ای فرو میریزد، مردم متوجه بی لیاقتی و توانمند صاحب تجربه به عنوان استاندار یک منطقه می‌توانند پیشرفت و شکوفایی اقتصادی را در استانی به اهتزاز درآورد، برعکس یک مدیر ناکارآمد نیز منطقه‌ای را چندین دهه به عقب راند.

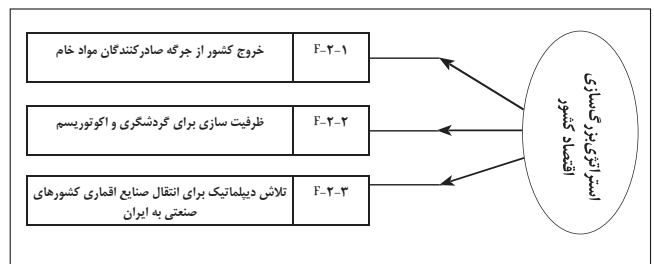
- آفت زدایی در عرصه مدیریتی نیازمند سیاست‌زدایی در قلمرو انتخاب و گزینش مدیران خصوصاً مدیران اجرایی کشور است. امروزه در اکثر

۹- تلاش برای توسعه و بهبود صنایع بسته بندی F-۲-۲- ظرفیت سازی برای گردشگری و اکوتوریسم
چهار فصل بودن و تنوع آب و هوایی کشور موقعیت استراتژیکی را برای توسعه گردشگری ایران فراهم ساخته است که به علت غفلت سیاست‌گذاران کشور، سالانه درآمد هنگفتی را در این رابطه از دست می‌دهد. برای برآورد حجم زیان اقتصادی که کشور همه ساله شاهد آن است، کافی است بدانیم که کشورهایی نظیر ایتالیا، فرانسه و اسپانیا که وسعت آنها به مراتب از ایران کوچکتر و نیز از تنوع و جذابیت اقلیمی همانند ایران برخوردار نیستند، سالانه بیش از ۵۰ میلیارد دلار درآمد حاصل از گردشگری را عاید خود می‌سازند که از درآمد نفتی ایران در شکوفا ترین شرایط فروش بالاتر بوده است. توسعه گردشگری و توریسم کوهستان در خطه پهناور ایران اسلامی از آنچنان ظرفیت و جذابیتی برخوردار است که در صورت اتخاذ سیاست‌های زیر، ظرف مدتی کمتر از ۱۰ سال قادر خواهد بود یک میلیون فرصت شغلی پایدار با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ایجاد نموده و درآمد حاصل از آن جانشین نیمی از درآمد نفتی کشور گردد:

- شفاف سازی سیاست‌های کلان دولت در عرصه گردشگری
- تشویق، ایجاد تسهیلات بانکی و افزایش امنیت سرمایه‌گذاران بخش خصوصی برای ورود به عرصه گردشگری
- تامین امنیت همه جانبه گردشگران به عنوان یک سیاست کلی نظام
- فرهنگ سازی و جلب مشارکت فعال مردم برای صیانت گردشگران خارجی
- امکان سنجی لغو روادید در عرصه گردشگری برای کشورهای هدف
- ارتقاء ظرفیتهای امنیتی و حفاظتی کشور در چارچوب اهداف توسعه همه جانبه گردشگری
- F-۲-۳ - تلاش دیپلماتیک برای انتقال صنایع اقماری کشورهای صنعتی به ایران

F-۲-۱- استراتژی بزرگ سازی اقتصاد کشور
ظرفیت اقتصاد فعلی کشور که در حال حاضر بین ۱۲۰ الی ۱۵۰ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود از پتانسیل لازم برای ایجاد ۹۰۰ هزار فرصت شغلی در سال و کاهش نرخ بیکاری به میزان ۸/۴ درصد و نیز افزایش نرخ مشارکت به میزان ۴۳ درصد در پایان برنامه چهارم توسعه برخوردار نیست، تنها بزرگ سازی اقتصادی کشور تا حجم ۲۰۰ میلیارد دلار قادر خواهد بود انتظارات برنامه ریزی شده دولت را در عرصه بازار کار و اشتغال جامه عمل بپوشاند. سه راه کار عمده در ارتباط با امر مهم بزرگ سازی اقتصادی کشور به شرح زیر قابل پیگیری است:

- F-۲-۱- خروج کشور از جرگه صادر کنندگان مواد خام:
سیاست گذاری و عزم جدی برای تکمیل حلقه‌های مفقوده تولید در خصوص مواد خام زیر، ارزش افزوده ای بین ۳ الی ۲۰ برابر در رابطه با صادرات برخی از مواد خام فعلی را که کشور در تولید محصولات نهایی آنها دارای مزیت نسبی است، نصب کشور خواهد نمود:
- ۱- تکمیل حلقه‌های مفقوده تولید در زمینه پوست و چرم
- ۲- تکمیل حلقه‌های مفقوده تولید در زمینه مواد کانی غیر فلزی بویژه سنگهای معدنی و تزئینی
- ۳- تکمیل حلقه‌های مفقوده تولید در زمینه صنایع زیر دستی پتروشیمی
- ۴- تکمیل حلقه‌های مفقوده تولید در زمینه صنایع زیر دستی نفت
- ۵- تکمیل حلقه‌های مفقوده در زمینه صنایع زیر دستی گاز
- ۶- تکمیل حلقه‌های مفقوده در زمینه فراوری کامل و بسته بندی سفرا
- ۷- تلاش برای دستیابی به فناوریهای جدید در زمینه انرژی هسته‌ای، نانو تکنولوژی و بیوتکنولوژی
- ۸- تلاش برای توسعه و تکمیل حلقه‌های مفقوده صنایع تبدیلی که کشور به دلیل تنوع آب و هوایی در آنها دارای مزیت نسبی خاصی است.

این قبیل واحدها را مضاعف نموده و در دراز مدت کارخانجات را آسیب پذیر و در آستانه ورشکستگی قرار خواهد داد.

سیاستهای نامناسب مالیاتی و گمرکی ابزار مخربی برای رکود و کساد بخشهای تولیدی، رشد قاچاق کالا، رشد بازار غیر رسمی کالا و نهایتاً افزایش نرخ بیکاری را به دنبال خواهد داشت.

۲- G- رفع مزاحمت مسئولین محلی و دوایر دولتی

تلاش دستگاههای نظارتی و قانونگذار با هدف حداقل نمودن اصطکاک موجود بین دستگاههای نظارتی و واحدهای تولیدی از طریق اصلاح قوانین و حذف مقررات و آئین نامه‌های دست و پا گیر، ابزار موثری است برای تقویت انگیزه های سرمایه‌گذاری در بخشهای تولیدی.

نظارت، کنترل و هدایت مسئولین و دستگاههای دولتی در حد متعارف، مادام که با هدف بهبود کیفیت، ارتقاء استاندارد سازی محصولات و در راستای منافع مصرف کنندگان اعمال گردد، جزء وظایف قانونی و در بهبود بهره‌وری، قابلیت رقابت و کارآمد نمودن مدیریتهای واحدهای تولیدی تأثیرگذار و مثبت تلقی می‌گردد. لیکن آن زمان که مداخله برخی از مسئولین همراه با انتظارات غیر قانونی از قبیل معرفی و تحمیل نیروی کار برای استخدام و یا توقعات مالی، اعمال فشار از طریق جرائم دیر کرد حق بیمه، جرائم مالیاتی، گمرکی و امثالهم انجام می‌پذیرد، در فلج نمودن واحدهای صنعتی، کاهش بهره‌وری و کاهش سرمایه‌گذاری شدیداً واحدهای تولیدی را آسیب‌پذیر خواهد نمود.

۳- G- حذف مجوزهای متعدد غیر ضروری

حذف مجوزهای غیر ضروری که در ارتقاء استاندارد سازی کالا، رعایت حقوق مصرف کنندگان، رعایت بهداشت و جلوگیری از آلودگی

محیط زیست فاقد تأثیر گذاری است، از اهم مواردی است که با هدف کوتاه نمودن زمان بهره‌برداری و رشد و شکوفایی تولید می‌بایست در دستور کار برنامه ریزان صنعت کشور قرار گیرد.

۴- G- حداقل ساختن بوروکراسی اداری:

نظارت و شیوه برخورد مسئولین دولتی و دستگاههای نظارتی با واحدهای تولیدی باید به طور شفاف با هدف و نیت برطرف نمودن موانع و مشکلات تولید و با جدیت و دلسوزی در کوتاه‌ترین زمان ممکن انجام می‌پذیرد تا از آن بتوان به عنوان ابزاری برای هدایت و ترغیب سرمایه‌ها به سمت تولید و نیز تبدیل بازارهای غیر رسمی اقتصاد و کار به سمت بازارهای رسمی و فعالیت‌های مواد بهره گرفت.

۵- G- عدم تحمیل افراد خاص برای استخدام

هیچ عاملی در آسیب پذیر نمودن واحدهای تولیدی، کاهش نرخ بهره‌وری سرمایه و کار موثرتر از تحمیل افراد فاقد مهارت و صلاحیت اخلاقی به صاحبان واحدهای تولیدی نیست.

تنها ورود و نفوذ یک نیروی کار فاقد صلاحیت حرفه‌ای و اخلاقی به صاحبان واحدهای تولیدی نیست.

افرادی که از طریق مسئولین و اشخاص ذی نفوذ به استخدام واحدهای تولیدی در می‌آیند، پیوسته با احساس وابستگی به مراکز قدرت و نفوذ معرفین خود، از رعایت مقررات ظفره رفته و از هرگونه گستاخی برای ایجاد اختلال در تنظیم کار ابایی نخواهند داشت.

انتخاب دقیق کارچویان بر اساس صلاحیت‌های حرفه‌ای، تخصصی و اخلاقی به دور از هرگونه تأثیر گذاری دیگران از کلیدی ترین رموز پایداری و نظم واحدهای تولیدی است.

۱- G- اصلاح قراردادهای کار

حمایت دولت از بخشهای تولیدی در چارچوب اصلاح و آسان سازی قوانین و مقررات کار در زمینه قرار دادهای کار، علامت آشکاری است از عزم دولت برای محور قرار دادن فعالیت‌های تولیدی در سیاستگذاری‌های برنامه توسعه کلان کشور.

۷- G- کوتاه سازی مراحل اداری از زمان ثبت و دریافت مجوز تا آغاز بهره برداری

وضعیت موجود واحدهای کوچک و متوسط تولیدی حاکی از آن است که قوانین موجود در عرصه اقتصاد کشور از جمله پروسه دریافت مجوزها نه تنها به‌سزای لازم را برای فرار سرمایه‌ها به سایر کشورها و به نامی برای رشد و شکوفایی ایده کارآفرینی تبدیل گردیده است.

جمهوری اسلامی ایران در خصوص بوروکراسی اداری و طولانی کردن تشریفات قانونی در زمینه فعالیتهای تولیدی و صنعتی در مقایسه با بسیاری از کشورهای صنعتی و در حال توسعه، در رتبه پایین قرار دارد.

۸- G- ارائه امتیازات خاص برای موسسات کوچک و متوسط تولیدی در شهرهای کوچک با هدف معکوس سازی جریان مهاجرت داخلی

توسعه متوازن کشور خصوصاً در رابطه با مناطق کم توسعه یافته تر و با هدف جلوگیری از مهاجرت جوانان جویای کار شدیداً نیازمند اعطای امتیازات ویژه اقتصادی به کارآفرینان در بلند مدت، معافیت‌های بلند مدت مالیاتی برای واحدهای تولیدی و تهیه مسکن ارزان برای جوانان و زنان سرپرست خانوار می‌باشد.

ارتقاء فرهنگ مردم با هدف به حداقل رساندن مداخلات افراد در زندگی و حریم خصوصی و خلوت یکدیگر از موارد مهمی است که در صورت اهتمام به آن خصوصاً نقشی که صدا و سیما می‌تواند در این رابطه ایفا نماید، در انجام این رسالت و ارتقاء امنیت شهروندان حائز اهمیت است.

۹- G- توسعه زیرساخت‌ها برای تسهیل دسترسی به بازار تجارت

توسعه سه بعدی زیر ساخت‌های کشور (زمینی، هوایی، دریایی) از موثرترین ابزارها در سوق دادن سرمایه‌های داخلی و خارجی به سوی مناطق محروم و توسعه متوازن و پایدار کشور خواهد بود.

توسعه سه بعدی زیرساخت‌ها عمده ترین ابزار برای دسترسی آسان به بازارهای مصرف داخلی منطقه ای و جهانی به شمار می‌رود. این امر در تقویت بخشهای تولیدی، کشاورزی، صنایع تبدیلی، پایدار سازی اشتغال کشور و افزایش تولید ناخالص داخلی حائز اهمیت فراوان است.

نامناسب بودن شبکه‌های ارتباطی کشور ضمن دامن زدن به افزایش حوادث و نرخ مرگ و میر ناشی از آن افزایش هزینه‌های حمل و نقل، افزایش قیمت محصولات تولیدی، عاملی باز دارنده در روند صادرات کشور خواهد بود.

نتیجه گیری و پیشنهادات

عمده ترین اهداف عمده مورد پیگیری:

الف) - شناسایی و بررسی تحلیلی ۶۴ مورد آسیب کارگاهی در چهارصد و چهل و دو هزار و چهار صد و بیست و دو (۴۴۲۴۲۲) کارگاه کوچک و متوسط تولیدی با بیش از یکصد نوع فعالیت تولیدی در عرصه صنعت، کشاورزی و صنایع تبدیلی در سراسر کشور طبق نمودار مادر

ب) - درمان آسیب‌های شناسایی شده بر اساس توصیه‌های فنی نمودار مادر (نمودار آسیب شناسی، آسیب درمانی و پایدار سازی اشتغال در SMES) توسط شرکتهای مادر تخصصی

پ) - تغییر وضعیت و ارتقاء جایگاه موسسات کوچک و متوسط تولیدی به شرح جدول زیر در پایان برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۸)

۱- افزایش سهم اشتغال واحدهای کوچک و متوسط تولیدی در ۷۸ درصد اشتغال بخش صنعت در پایان برنامه چهارم (۱۳۸۸)

۲- افزایش سهم SMES از تولیدات صنعتی کشور به ۸۷ درصد در پایان برنامه چهارم (۱۳۸۸)

۵- افزایش سهم SMES از ارزش افزوده بخش صنعت در ۳۳ درصد در پایان برنامه چهارم (۱۳۸۸)

۵- افزایش سهم SMES از تولیدی ناخالص داخلی کشور به ۱۱ درصد در پایان برنامه چهارم (۱۳۸۸)

۵- افزایش سهم SMES از صادرات صنعتی کشور به ۱۹ درصد در پایان برنامه چهارم (۱۳۸۸)

۶- حیات بخشی ۳۷۰ هزار فرصت شغلی از دست رفته تا پایان برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۸)

عمده ترین راهکارهای اساسی برای نیل به موقعیت هدف گذاری شده (طبق نمودار مادر) :

۱- ارتقاء رقابت پذیری

۲- دسترسی آسان به بازار تجارت جهانی و منطقه‌ای

۳- عادلانه کردن معادلات تجارت جهانی

۴- کسب پذیر نمودن بازار مصرف داخلی

۵- تجدیدساختار مهندسی SMES (منظومه سازی)

۶- شبکه سازی بازاریابی خارجی و بازار سازی داخلی

۷- کمیته سازی موانع دولتی

عمده ترین مکانیزم‌های اجرایی برای تحقق اهداف پیش بینی شده در نمودار مادر:

۱- ساماندهی یکصد انجمن صنفی - تخصصی در قلمرو واحدهای کوچک و متوسط تولیدی با همکاری سازمان صنایع کوچک، کانون عالی کنفدراسیون کارفرمایی کشور و کانون عالی کنفدراسیون صنعت کشور.

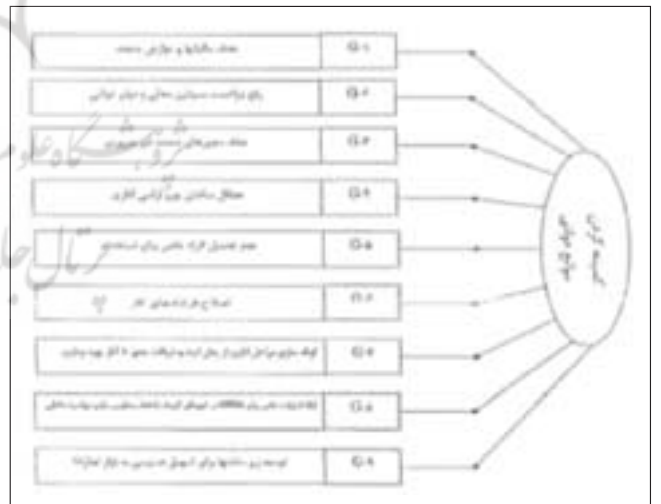
۲- ساماندهی ۴۲۷۰ شرکت مادر تخصصی به منظور آسیب درمانی، بازار سازی داخلی و توسعه صادرات تولیدات صنعتی

۳- تامین اعتبار اولیه مورد نیاز توسط دولت به منظور ساماندهی و فعال سازی انجمن‌های صنفی و شرکت‌های مادر تخصصی به میزان ۴۴ میلیارد تومان.

۴- زمان اجرای طرح: ۳ سال

۵- ناظر، وزارت کار و امور اجتماعی (مدیران استانی)

۶- مجری طرح: شرکتهای مادر تخصصی با همکاری یکصد انجمن صنفی - تخصصی از طریق مشارکت با SMES و تخصیص ۱۱۰ الی ۲۰ درصد از سود بنگاه‌های تولیدی به شرکت‌های مادر تخصصی.

فاکتورهای هدف	تعداد شاغلین (به نفر)	سهم از اشتغال بخش صنعت (به درصد)	سهم از تولیدات صنعتی (به درصد)	سهم از ارزش افزوده بخش صنعت (به درصد)	سهم از تولید ناخالص داخلی (به درصد)	سهم از صادرات صنعتی (به درصد)	تهداد فرصت‌های شغلی از دست رفته در طول دو دهه گذشته
وضعیت موجود ۱۳۸۱	۱۳۶۴۰۰۰	۶۳ درصد	۷۶ درصد	۲۷ درصد	۹ درصد	۷ درصد	۲۷۰۰۰۰
موقعیت مطلوب ۱۳۸۸	۲۰۵۰۰۰۰	۷۸ درصد	۸۷ درصد	۳۳ درصد	۱۱ درصد	۱۹ درصد	حیات بخشی ۳۷۰ هزار فرصت شغلی